

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglaš po tarifu
Oglaš sprejema tudi oglašni oddelek »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Papež in fašizem

OSTRA POLEMKA MED VATIKANSKIM ORGANOM IN FAŠIZMOM RADI
VPRAŠANJA VZGAJANJA MLADINE.

RIM, 12. julija. Kakor poroča »Osservatore Romano«, oficijelni organ vati-
kanske države, se je razvila med fašiz-
mom in rimsko cerkvijo borba, ki nika-
kor ni v skladu s toliko proslavljeno la-
teransko pogodbo in konkordatom. Tako
vati-kanski organ kakor tudi ostali kato-
liški listi Italije zahtevajo v zadnjem ča-
su z ozirom na lateransko pogodbo in
konkordat za cerkev večji vpliv na vzga-
janje mladine. V zvezi s tem so objavili
kato-liški listi tudi lastnoročno pismo pa-
peža, ki najostreje obsoja postopanje fa-
šizma v vprašanju vzgoje mladine.

Fašistične oblasti so sedaj zaplenile
več kato-liških listov, dva pa kratkoma
ustavile, ker sta dobila že trikrat ukor.
Vati-kanski »Osservatore Romano« odgo-
varja na ta ukrep fašistovske vlade z
daljšim člankom, v katerem objavlja od-
zapljenih kato-liških organov citirane
obtožbe proti fašizmu. To pa je fašistični
»Impero« tako razkačilo, da je obja-

vil na naslov »Osservatora« sledeče na-
čelno mnenje:

»List neke inozemske države, ki se
tiska na italijanskih tleh, bo že moral po-
kazati malo več spoštovanja in občudo-
vanja napram fašizmu, ako hoče še na-
dalje izhajati na italijanskih tleh. Ako pa
misli nadaljevati s svojo dosedanjno tak-
tiko, potem bo morala vlada Italije pr-
povedati njegovo razširjanje in razpeča-
vanje na italijanskem državni ozemlju.

Vati-kanski list se bo potem lahko mir-
no razpečaval v ozkih zidovih vati-kan-
ske države. Vzganjanje mladine je stvar
fašizma, ne pa cerkve, katere vpliv mora
biti omejen na Vatikan, oni Vatikan, ki
ga je Italija prostovoljno podarila pape-
žu.

V Vatikanu vlada radi takega stališča
fašizma nekoliko razburjenje. V diploma-
tičnih krogih pričakujejo z največjim in-
tereso nadaljni razvoj te ostre kontro-
verze med Mussolinijem in papežem.

Angleško svarilo Franciji

LONDON, 12. julija. Angleška vla-
da je poslala francoski vladi verbal-
no noto, v kateri jo poziva, naj opu-
sti svoj odpor proti sklicanju velike
politične reparacijske konference v
Londonu. Angleška vlada opozarja
pri tem, da ni nobena druga vlada
proti sklicanju konference v Londonu,
ki bi se pričela 6. avgusta in bi
trajala posvetovanja približno mesec
dni. Angleška nota izraža nado, da
bo po konferenci objavljen komunike,
ki bo gotovo naznanil sporazum v
vprašanju izpraznitve Porenja. An-
gleška vlada pa obenem opozarja
francosko vlado na to, da si v po-
gledu umaknitve angleških čet iz Po-
renja pridržuje popolnoma proste ro-
ke in se ne bo smatrala za vezano,
ako bi ostali zavezniki še nadalje pu-
stili svoje čete na nemškem ozemlju.

Pred obnovitvijo diplomatskih odnošajev med Anglijo in Rusijo

LONDON, 12. julija. Po informaci-
jah Reuterjevega urada iz zanesljivih
virov je obnovitev diplomatskih od-
nošajev med Londonom in Moskvo le
še vprašanje časa. »Daily Mail« po-
trjuje to informacijo in pripominja,
da je delavska vlada že odposlala v
Moskvo posebno noto, v kateri zago-
tavlja sovjetsko vlado, da bo angleš-
ka vlada svoječasne pogoje za ob-
novitev diplomatskih odnošajev te-
meljito revidirala. Istočasno izraža
angleška vlada željo, da naj sovjets-

se pričenja s 1. okt.) je Rusija izvozila v
inozemstvo blaga v vrednosti 340.8 mil-
ionov rubljev (napram 300.6 mil. v istem
času prejšnjega leta), uvozila pa je iz
inozemstva blaga za 311.1 mil. rubljev
(napram 352.4 mil.). Izvoz se je torej po-
večal in uvoz zmanjšal, tako da je zuna-
nje-trgovinska bilanca aktivna. Največ
trguje Rusija z Nemčijo, s katero je njen
izvoz skoro enak uvozu. Izvoz v Anglijo
stalno narašča, dočim uvoz Anglije v Ru-
sijo pada. Glede uvoza v Rusijo so Zedi-
njene države na drugem mestu. Znatne
so trgovske zveze Rusije tudi s Češko-
slovaško, dasi še niso vpostavljene di-

ska vlada v petih tednih odpošlje v
London svojega delegata, da se lahko
pogajanja takoj prične.

Izboljšanje položaja med Jugoslavijo in Bolgarsko

SOFIJA, 12. julija. Razgovor med
ministrskim predsednikom Ljapče-
vom in jugoslovanskim poslanikom
Nešićem se je vršil čisto v prijatel-
skem tonu. Pričakovati je, da se bodo
sedaj obojestranski odnošaji vedno
bolj izboljšavali. Po razgovoru je iz-
dalo jugoslovansko poslaništvo urad-
no poročilo, v katerem to izrecno ugo-
tavlja.

Nobenih sledov za žrtvami Nobilove ekspedicije

RIM, 12. julija. Albertinijeva ekspedici-
ja je preiskala vso severovzhodno po-
krajino Spitzbergov od rtiča Mohna na-
prej in se je zopet vrnila na krov ladje
»Heimen«. Našla ni nikjer niti najmanjših
sledov za ponesrečenci Nobilove ekpedi-
cije z zrakoplovom »Italia« na Severni
tečaj.

Proti novim podmornicam

LONDON, 21. julija. »Daily Express«
poroča, da bo delavski kabinet v Angliji
v kratkem črtal oni del brodomnega pro-
grama, ki določa gradnjo 6 novih pod-
mornic in matičnih ladij. Macdonald hoče
dati na ta način lep vzgled za razorože-
vanje in napraviti korak na potu k od-
pravi podmornic kot vojno orožje.

plomatske zveze med obema državama.
Jasno je, da so trgovske zveze z ogro-
mno slovansko Rusijo za vsako državo
velikega pomena in vedno večjega, čim
bolj se bodo konsolidirale razmere v Ru-
siji sami na podlagi realne in trezne ekono-
omske politike. Zdi se nam, da se bodo
morali merodajni činitelji naše države
nujno tega dejstva začeti zavedati in
čimprej najti pot k zblizanju. Saj nas je
itak že prehitela naša južna sosedna Gr-
ška. Ali bomo res čakali, da nas bodo
prehiteli vsi drugi in da bomo ostali o-
samljeni?!

200 ur v zraku

NEWYORK, 12. julija. Letalca Man-
dell in Reinhart sta s svojim letalom »An-
gelino« nepretrgano že 200 ur v zraku in
nameravata vztrajati toliko časa, dokler
ne odpove motor. Dobavljanje bencina
oskrbujejo druga letala brezhibno.

Poskus samomora z lizolom.

Včeraj popoldne si je 36letna Marlja
Rozman, lastnica znane gostilne »Pri lo-
komotivi« na Frankopanovi cesti, hotela
vzeti življenje. Zavžila je precejšno dozo
lizoforma. Že okrog 3 popoldne je odšla
v svojo spalnico, češ da gre počivat. Ko
so začeli prihajati abonenti na večerjo, je
kurjač drž. železnice Anton Potočnik
vprašal po gospodinj. Natakarcica mu je
odvrnila, da je šla že ob 3. k počitku. Ne-
pričakovano izostanek skrbne gospodinje
je upravičil sum, da se je pripetila nesre-
ča. S ponarejenim ključem je imenovani
odprl spalnico gospodinje in našel nesre-
čnico v postelji nezavestno. Okrog nje je
zauzimalo po lizolu. Takoj so s kolesar-
jem avizirali rešilno postajo, ki je prispe-
la z g. Iv. Vollerjem na čelu ter odpremi-
la obupanko z rešilnim avtom v bolnico.

K uboju v mariborski bolnici

doznavamo še sledeče podrobnosti: U-
morjeni Ludovik Zagožen je bil radi du-
ševnih motenj na opazovalnem oddelku.
Dan pred njegovo nenadno in tragično
smrtjo se je zdravniško ugotovilo, da so
njegove duševne motnje lažjega znača-
ja, vsled česar so ga že odredili za od-
pust iz bolnice. Usoda pa je hotela dru-
gače. —

Zopet neznan blaznež prepeljan v bol- nico.

Danes ponoči se je razlegalo po mest-
nem parku pravo živahno tulenje. Pokli-
cali so rešilno postajo. Po parku je razsa-
jal neznani moški srednje starosti. Nad
eno uro je trajal dramatičen lov za ne-
srečnikom, čegar identitete niso mogli u-
gotoviti. Moža so z velikim trudom ukro-
tili in zvezali ter odpeljali okrog 2. zju-
traj v bolnico. Izjavil je, da je sam Beni-
to Mussolini. Vendar je upati, da se nje-
gova identiteta kmalu dožene. —

Karambol sladoledarskega voza s kole- sarjem.

Včeraj popoldne se je na ovinku Na-
sipne ulice, ki se izteka v Pobrežko ce-
sto dogodil tragičen karambol. Neki kole-
sar se je zaletel v sladoledarski voziček
nekega muslimana. Obe vozili sta se pre-
vrnili. Škoda sta imela oba. Kolesar na
sprednjem kolesu, sladoledar na prevr-
njeni robi.

Sin vlomil v očetovo stanovanje.

Že večkrat kaznovani 27letni Schret-
ner Fric iz Pobrežja, ki ne stanuje pri
svojem očetu, se je odločil, da ponoči
vlomi v njegovo stanovanje v Taborski
ulici. Vlom je izvršil po vseh pravilih ra-
finiranega in izvežbanega vlomilca. Iz
zaprtih omar je odnesel svojemu očetu
nekaj nove obleke, srebrno zapestno uro
in sploh vse, kar je smatral za vrednost.
— Izgubljenca je policija izsledila in ga
izročila državnemu pravdnistvu.

Vlomilca Jakoba Kremeta,

je policija po zelo uspešni preiskavi že
izročila državnemu pravdnistvu. Kreme-
t, ki je že dalj časa ogrožal Maribor in oko-
lico, je bil davi predan v zapore okrožne-
ga sodišča. Radi dolge serije dolgo ne-
pojasnjenih vlomov vlada za jesensko
porotno razpravo proti Kremetu že seda-
jako živahno zanimanje. —

Sovjetska Rusija

nam je v razvoju svojih gospodarskih
prilik klasičen zgled, kako se v veliki
svetovni gospodarski tekmi vse navide-
zno najlepše teorije razblinijo v nič pred
realnim življenjem. Sovjetski viastodržci
niti v notranji ureditvi države niso mo-
gli uveljaviti svojih načel komunizma, so-
cijalizacije. Še manj jim je uspelo, da bi
se obdali napram »kapitalističnemu« zu-
nanjemu svetu s kitajskim zidom, niti v
diplomatskem niti trgovinskem pogledu.
Tako opazujemo, da se sovjetska Rusija
tekmo zadnjih let, v nasprotju s svojo pr-
votno prakso, pričenja pojavljati na raz-
nih mednarodnih konferencah i politične-
ga i gospodarskega značaja bodisi kot
aktiven sotrudenik bodisi kot opazo-
valec. Opazamo dalje, da vedno bolj
izpopolnjuje svoje diplomatske zveze, ce-
lo z državami, ki so i po svoji mentaliteti
i po svoji strukturi zelo, zelo daleč od
komunističnih teorij. Vidimo pa pred-
vsem vedno bolj živo iskanje gospodar-
sko-trgovskih zvez z raznimi državami,
velikimi in malimi. Baš nedavno so bila
po skoro triletnih peripetijah zaključena
pogajanja za sklep trgovske pogodbe z
Grško, ki bo na ta način prva balkanska
država, katera bo stopila v trgovske
zveze z Rusijo.

Stremljenje krmarjev ruske države v
gospodarskem pogledu gre v dvojni smeri:
čim večje emancipacije Rusije v po-
gledu industrijske produkcije na eni in
čim manjše pasivnosti njene zunanje-
trgovinske bilance na drugi strani. Zani-
mlivo je pregledati v tem pogledu dogo-
de, ki so se odigravali skoro kinemato-
grfski tekmo zadnje dobe. Tako je n. pr.
sklenila sovjetska vlada s Ford Motor
Co. pogodbo, ki pomeni v stvari popolno
emancipacijo ruske avtomobilske indu-
strije tekmo nekaj let. V očigled dejstvu,
da Zedinjene države še vedno niso de ju-
re priznale sovjetske Rusije, pomeni
sklep pogodbe med sovjetsko vlado in o-
gromnim Fordovim koncernom velik go-
spodarski in obenem politični uspeh sov-
jetske vlade. V smislu te pogodbe bo
Ford dobavil Rusiji tekmo 4 let za 30 mi-
lijonov dolarjev avtomobilov ter bo po-
magal pri izgradnji ruske avtomobilske
industrije, zlasti ogromne avtomobilske
tovornice v Nižnjem Novgorodu, kateri bo
Ford tekmo prvih dveh let dobavljal vse
avtomobilske sestavine, tekmo tretjega
leta 50% in tekmo četrtega leta 25%. Do-
ločeno je, da se bo v ruskih tovarnah iz-
delalo v l. 1929-30 skupno 6000, v letu
1930-31 do 24.000, 1931-32 do 48.000 in i.
1932-33 do 100.000 avtomobilov iz delov,
katere bo dobavil Ford. Potreba Rusije
na avtomobilih tekmo prihodnjih 5 let je
izračunana na 262.000 vozov (60.000 o-
sebnih, 202.000 tovarnih) letno. Sovjet-
ska vlada upa, da bo dvignila kapaciteto
vseh ruskih tovarn tako visoko, da bodo
producirale letno 253.000 vozov in bodo
torej skoro popolnoma krile potrebo. V
enaki smeri hoče sovjetska vlada dvigniti
industrijsko produkcijo tudi v vseh dru-
gih panogah.

Na drugi strani je zanimivo opazovati
razvoj ruske zunanje trgovine. V prvi po-
lovici tekočega gospodarskega leta (ki

Iz dobe slovenske samostojnosti

SLOVENSKA DRŽAVA IN NJENI VLADARJI. — PRVI IN ZADNJI SLOVENSKI KNEZ. — KONEC SAMOSTOJNOSTI.

V dnehi, ko se v naši javnosti toliko razpravlja o našem najmlajšem, na Bledu rojenem kraljeviču, ki naj bi dobil ime po enem izmed nekdanjih slovenskih knezov, se nam zdi v informacijo širše javnosti potrebno spregovoriti par besed o naši davni prošlosti, ko smo bili Slovenci še svobodni in smo imeli svoje lastne vladarje. Kakor o vseh dogodkih tedanjih časov, tako so tudi o naši naselitvi na sedanjem ozemlju viri zelo pičli in neenotni. Natanko še danes ni znano, kedaj smo Slovenci prišli v Alpe, vemo pa, da so se l. 598. po Kristu izselili od tod Langobardi. Ker se kot prvi njihovi nasledniki na tem ozemlju imenujemo mi, je skoraj gotovo, da smo prišli takoj po njihovem odhodu, vsekakor pa že pred letom 600.

Ozemlje, ki smo je zasedli, je segalo na severu do Dunava, na zapadu do Bavarke in Tirolske, na jugu do Tilmenta in Adrije ter na vzhodu do nižin med Dunavom in Muro. Kdaj je bila osnovana prva država, ni znano, znano pa je, da je bil prvi slovenski vladar v Karantaniji, ki se v zgodovinskih listinah omenja, knez Valuk, ki je l. 623., torej približno 25 let po naselitvi, sklenil zavezništvo s Samom in se z njim skupaj bojeval proti Obrom. Ko so bili Obri premagani, je postal Samo kralj polabskih Srbov, Čehov in Slovencev, karantanski, torej slovenski vladar Valuk pa je bil njemu podložen knez. Samo, ki ni bil Slovenec, temveč kvečjemu Čeh, je umrl l. 658. in z njegovo smrtjo je razpadla tudi prva skupna država Čehov in Slovencev. Ali je po Samovi smrti in po razpadu te zvezne države vladal tudi še nadalje na Slovenskem knez Valuk, ni znano, kakor tudi ni znano, kdaj je umrl in kdo mu je bil naslednik. Skoraj sto let sledeče slovenske zgodovine je brez zanesljivih podatkov. Iz te dobe vemo samo to, da smo bili samostojni in da smo vodili krvave boje z Bavarci in Langobardi.

Drugi slovenski karantanski knez, ki se z imenom omenja, je bil Borut, ki je vladal sredi osmega stoletja. L. 745. je knez Borut sklenil usodno zavezništvo z Bavarci, ki nam je pozneje za več ko 1000 let vzelo državno in narodno svo-

bodo. Knez Borut še ni bil kristjan, pač pa sta se morala na bavarsko zahtevo pokristjaniti njegov sin Gorazd in nečak Hotimir, ki sta odšla na Bavarsko, kjer ju je solnograški škof Virgilij poslal v benediktinski samostan sv. Odršenika na otoku Awa v Kiemskem jezeru, da se izobrazita v krščanski veri. Mladi knez Gorazd je ostal v Nemčiji do leta 750. ko mu je umrl oče, knez Borut. Tedaj se je vrnil v Karantanijo in prevzel vlad nad Slovenci. Gorazd je bil torej prvi slovenski vladar krščanske vere.

Toda Gorazdovo vladanje je bilo kratko, kajti umrl je že l. 753. in sledil mu je knez Hotimir, ki je pa prevzel vladu v Karantaniji že z dovoljenjem frankovskega kralja Pipina, torej ne kot neodvisen slovenski suveren, temveč kot podložni knez. Hotimir, ki je bil vzgojen v tujem nemškem duhu, je pripeljal v Karantanijo prve nemške duhovnike, kar je povzročilo upor, ki se ni podelgel vse do njegove smrti l. 769. Ko pa je knez Hotimir umrl, je upor zrastel v revolucijo, ki je pregnala iz Karantanije vse Nemce in zatrla krščanstvo. Kdo je vladal v tej nemirni dobi, ki je trajala do l. 772. ni znano. Tega leta pa je vdrl v Karantanijo bavarski vojvoda Tasilo II., premagal pogansko stranko in postavil na slovenski prestol svojega zaveznika kneza Volkuna. Do kdaj je Volkun vladal in kdaj je umrl, točne ne vemo in tudi kdo mu je sledil, ni jasno, vemo pa, da je bil eden njegovih naslednikov knez Inko, ki je vladal krog l. 800. Inko pa je bil zadnji slovenski knez, ki se je še mogel ponasati vsaj z neko samostojnostjo, obenem pa je bil tudi poslednji karantanski vojvoda slovenske krvi.

Frankovski cesar Karol Veliki je premagal Bavarce in dobil s tem tudi Slovence. Uničil je za vselej bavarsko in slovensko samostojnost in razdelil tudi do tedaj v Karantaniji združene slovenske dežele. Tako je za tisoč in več let propadla slovenska samostojnost in konec je bilo slovenskih vladarjev. Le v Panoniji je še za kratek čas vznikla manjša slovenska država, ki sta ji vladala kneza Pribina in sin Kocelj, ki pa je s smrtjo poslednjega tudi propadla.

Motorna plovba po Dravi

RAZVOJ IN KONKURENCA PROMETNIH SREDSTEV. — UVEDBA MOTORNE PLOVBE PO DRAVI.

Brzina razvoja v povojnih letih — morbiti edina dobra posledica svetovne vojne, ki je ljudi navadila hiteti — je popolnoma spremenila način poprejšnjega življenja. Posegla je v vse panoge in v vse kraje, tako da skoraj nikjer ni več nekdanjega idiličnega in patrijarhalnega življenja, ki je bilo bistven znak prejšnjih časov. Dasi se železniško omrežje niti v ostali Evropi niti pri nas ni bistveno spremenilo ali izpopolnilo, se je avtomobilizem razvil do prej neslutene višine. Danes imamo redne avtobusne zveze po vsem svetu in tudi pri nas vozijo veliki potniški vozovi ne le po mestu, ampak tudi že po vsej deželi. Tako vzdržujejo promet po Slovenskih goricah, po Dravskem in Ptujem polju, po Dravski dolini in pod zelenim Pohorjem med Celjem in Mariborom.

Povsod je danes že poskrbljeno za nagle avtobusne zveze, ki postajajo dan za dnem opasnejša konkurenca železnici. Toda tudi avtomobilu preti že nevarnost s strani aeroplanov in zračnih zvez, ki prepregajo Evropo in se ustanavljajo tudi pri nas, v naši državi. Maribor letos menda take zveze s središčni države in z ostalo Evropo še ne bo dobil, čeprav se je o tem govorilo in pisalo, toda gotovo je, da jo bo dobil prej ali slej. Ko se bo to zgodilo, bomo imeli izpopolnjene vse zveze: za počasnejši in trajnejši promet železnice, za hitrejši in lažji promet avtobuse, za najhitrejši in daljši promet pa aeroplanov.

Ena sama panoga brzega prometa pa pri nas doslej še ni bila zastopana, čeprav so bili za to dani vsi pogoji in je za potovanje tudi najprijetnejša. To je bila motorna plovba po rekah. Ko je naša

mestna občina sklenila zgraditi moderno kopališče na Felberjevem otoku, je nastala v javnosti skrb zaradi zveze med mestom in otokom. Hoditi peš tja bi bilo predač, voziti se z avtobusi pa posebno ob vročih poletnih dneh zaradi prahu in vročine neprijetno. Ugibalo in premišljevalo se je torej veliko in našla se je končno tudi najprimernejša rešitev. Da to zamisel realizira, se je ustanovila te dni v Mariboru dužba za motorno plovbo po Dravi, ki bo še letos nabavila, zaenkrat za poskušnjo, prvi motorni čoln. Ta motorni čoln bo vzdrževal promet med mestom in Felberjevim otokom ter med Mariborom in Ptujem, v slučaju pa, da se bo poskus obnesel, se bodo prvemu motornemu čolnu kmalu pridružili še drugi, kakor je prvemu avtobusu pred par leti sledila cela vrsta novih, večjih in udobnejših.

Mi prav nič ne dvomimo, da se najnovejša prometna panoga ne bi obnesla, temveč smo nasprotno prepričani, da se bo lepo razvijala in mnogo doprinesla do razvoja in napredka Maribora in njegove obravske okolice. Še leto, dve, pa se bo vsakdo rajši vozil z motornim čolnom po Dravi v Ptuj, Kamnico, Limbuš, Ruše itd., kakor pa z železnico ali pa z avtobusom, kajti tam na valovih Drave ne bo niti prahu niti drugih neprijetnosti, ki so združene z vožnjo v avtobusu ali v železniškem vozu. Zato je gotovo, da bo to najnovejša mariborsko prometno sredstvo pomenilo hudo konkurenco vsem drugim. Toda konkurenca je potrebna in zdrava in zato v interesu našega razvoja to podjetje iskreno pozdravljamo in želimo, da bi čimprej pričelo posloovati.

Mariborski in dnevni drobiž

Umaknitev novčanic iz prometa

Večkrat se dogaja, da se v denarnem prometu ne sprejemajo novčnice, katerim rok za izmenjavo še ni iztekel. To se dogaja zlasti pri novčnicah po 20 Din, ki se glase na zlato in pri novčnicah po 5 Din, ki so jih nekatere finančne oblasti v državi radi neinformiranosti in nedovoljene evidence bančnih oglasov o povlačenju novčanic iz prometa, odvzemale imetnikom v mnenju, da so ponarejene. Zato je uprava Narodne banke izdala sedaj sledeči komunikate, v katerem pojasnjuje, katere novčnice se potegnejo iz prometa in kdaj je skrajni rok za njih zamenjavo:

1.) Do 4. dec. 1933 so veljavne in se morajo sprejeti sledeče novčnice: Predvojne novčnice Narodne banke kraljevine Srbije, katerih umaknitev iz prometa je bila svoečasno objavljena v »Službenih Novinah« in sicer: po 20 Din v zlatu, ki imajo datum 5. januar 1905 in podpis guvernerja Tih. J. Markovića in člana uprave Marka Stojanovića; po 50 Din v srebru, ki imajo datum 1. avgust 1914 in podpis guvernerja Gjorgja Vajferta ter člana uprave Marka Stojanovića; po 10 Din v srebru z datumom 2. januar 1893 in podpis Gjorgje Vajferta in Tih. Markovića.

2.) Do 25. maja 1934 so veljavne in se morajo sprejeti sledeče dinarsko-kronske novčnice, ki jih je po vojni izdalo finančno ministrstvo SHS: po Din 1000 (4.000 K) in Din 100 (400 K) s podpisom finančnega ministra dr. Ninčiča.

Obenem sporoča Narodna banka, da niso umaknjene iz prometa novčnice po 5 Din v srebru, ki imajo podpise: Guverner Gjorgje Vajfert in član uprave Marko Stojanović, ki jih je priv. Narodna banka kraljevine Srbije izdala med svetovno vojno in so zato še nadalje v prometu ter veljavne kot ostale bančne novčnice.

Polovična vožnja za udeležence proslave v Marenbergu.

Generalna direkcija državnih železnic je z odlokom št. 55.739 dovolila vsem udeležencem proslave desetletnice osvoboditve Dravske doline v Marenbergu, ki se bo vršila v nedeljo, polovično vožnjo na vseh vlakih.

Obisk čeških visokošolcev.

Mariborski JČ ligi so včeraj sporočili češki akademiki, poslušalci mineralogije na Karlovi univerzi v Pragi, s svojega potovanja po Jugoslaviji, da pridejo v ponedeljek dne 15. julija ob 21. uri s koškim vlakom iz Prevalj v Maribor. Takaj bodo prenočili in nadaljevali drugi dan ob 9.30 pot v domovino. V ekskurziji je 9 visokošolcev, ena dijakinja in univerzitetni profesor dr. Novaček. Dijaki bodo prenočili v prenočišču Ferijalnega saveza državne gimnazije.

Delegati čeških lig skozi Maribor.

Na kongres JČ lig in ČJ lig, ki se bo vršil dne 28. in 29. julija v Sarajevu, prispejo tudi številni delegati ČJ lig iz Češkoslovaške, ki se bodo peljali dne 26. julija skozi Maribor. Udeležencem sokolskega zleta v Plznu iz Maribora pa so tamošnji delegati ČJ lige sporočili, da prispejo v Maribor že dan popreje, dne 25. julija in se bodo za en dan pomudili v Mariboru. Plzen je že ponovno gostil Jugoslovane in jih vsekakor s posebno priščnostjo sprejemal.

Dosledno izvajanje zakona o rodbinskih imenih.

Po objavi zakona o rodbinskih imenih v službenem listu so razne korporacije podvzele vse mere, da se ta zakon striktno izvaja. Policijski komisariat objavlja, da bo odslej zavračal vse prošnje, prijave in ovadbe, v katerih bi bila rodbinska imena nepravilna ali popačena. Pri vseh vlogah na policijski komisariat naj interresirani odslej navedejo najprej svoje pravilno rodbinsko ime, nato še le krstno brez kakih podatkov. Vse drugače opremljene vloge se ne bodo upoštevale.

Iz Jugoslavije izgnani nemški novinar.

Vlada je radi hujkanja proti naši državi izgnala znanega beograjskega korespondenta berlinskega dnevnika »Berliner Tageblatt«, Teodaria Berkesa. Zaposliti mora v treh dneh našo državo.

Gradba obeh zasebnih sanatorijev v Mariboru.

primarija dr. Černiča v Gosposki ulici 49 in dr. Benjamina Ipavca v Tomšičevem drevoredu, lepo napreduje. Oba sta že pod streho in bosta najkasneje začetkom novembra že otvorena in izročena svojemu namenu. Primarij dr. Černič bo imel v svojem sanatoriju v pritličju 4 sobe za paciente, vsako z dvema posteljami, operacijsko sobo ter ambulančne sobe, troje kopalnic, centralno kurjavo in vse moderne zdravstvene aparate, tudi Röntgen. V prvem nadstropju bo privatno stanovanje. Sanatorij dr. Ipavca bo imel v pritličju 7—8 bolniških sob, septično in aseptično operacijsko sobo, dvoje kopalnic, centralno kurjavo in istotako vse moderne fizikalne aparate z Röntgenom vred. Oba sanatorija bosta imela tudi lepe parke. Tako bo odpomagano velikemu nedostatku in izostalo bo mnogo nepotrebnih voženj v inozemske sanatorije.

Koncert v mestnem parku

bo v nedeljo dopoldne. Svirala bo godba »Drava«.

Naši vrli gasilci.

Že nekaj tednov se vršijo na mariborskem vojaškem strelišču obsežne priprave za veliko državno strelsko tekmo, ki jo priredi Savez streljaških društev v Beogradu in Slovensko lovsko društvo — sekcija Maribor — v dneh od 6. do 13. septembra. Žalibog ovira deževno vreme dela v terenu v jako hudi meri in se je veliko zaklonišče, ki ga napravljajo strelski odsek, do vrha napolnilo deloma z deževnico, deloma pa s talno vodo. V tej zadregi so odseku priskočili na pomoč na kar najbolj nesebičen način naši požrtvovalni gasilci s svojo motorno črpaliko, ki so pod vodstvom g. Schmiedererja izpraznili ogromno zaklonišče v rekordnem času 11 minut, s čemer so omogočili nadaljevanje dela. Strelska prireditel bo vsekakor velik športni dogodek za Maribor in bo »Večernik« o njej v kratkem obširneje poročal.

Odlikovanje.

Kongresa gledaliških igralcev, ki se je vršil pretekli teden v Beogradu, se je udeležilo tudi sedem članov mariborskega narodnega gledališča. Za zasluge, ki so si jih pridobili za Udruženje gledaliških igralcev, so bili odlikovani od centralne uprave Udruženja s častno diplomom: g. Berta Bukšekova, gđc. Elvira Kraljeva, g. Pavel Rasberger in g. Rade Pregarc.

Glasbeni Matici v Mariboru.

Iz Jarenine smo prejeli: Poletela si med nas osamljene deželane divnih Slovenskih gor, kjer nimamo ne koncertov ne gledališč, ki nudijo meščanom perijodno duševno vedrilo in krepilo. Zato nam je opojni dih Tvoje pesmi tem slajši užitek. Glasbena Matica, Tvoji poleti so idealno nesebično usmerjeni v povzdig k svitu in srčni olki. Tvoje pesni dih odseva blaženstvo bratskega miru in sprave, v katerem varno pláva sedaj tudi naša domovinska ladja pod modrim vodstvom našega kralja Aleksandra I. Bog ščiti Glasbene Matice vrlino, kralja in domovino! Na svidenje! — »Vidovdansko svečanost« v Jarenini je posetil tudi g. veliki župan, Hvala mu!

Seno in oves za mariborsko garnizijo.

Glasom obvestila komande mariborskega vojnega okrga se razglašajo, da se bo od 21. julija dalje kupovalo v intendantem sлагalištu v Mariboru za mariborsko garnizijo večjo količino sena, slame, ovsu in ječmena.

Sv. Martin pri Vurbergu

Prostovoljno gasilsko društvo priredi v nedeljo, 14. julija, ob 3. pop. veliko vrtno veselico s srečolovom lepih dobitkov v lastni režiji na vrtu J. Kostajnskega. Vstopnina prosta. Iz Maribora, Glavni trg, bosta vozila dva avtobusa ob 2. in pol 3. pop. Prijave sprejema iz prijaznosti g. Drago Rosina v Vetrinjski ulici. Ljubite-lje prijetne zabave in dobre Lapljice ljudno vabi odbor na obilen poset. 1673

Slovensko trgovsko društvo

vabi svoje člane na izlet k Sv. Martinu 14. t. m. Avtobusi pripravljeni ob 2. kakor ob 2.30 na Glavnem trgu. Nadalje se priporoča članom udeležba proslave 10-letnice osvoboditve Dravske doline v Marenbergu. — Slov. trg. društvo.

Iz življenja in doživljajev „plačilnih“

MLADI GOSPOD IN GLOBOKO ZASTRITA DAMA. — PONUDBA ZA 5000 Din. VELIKO RAZOČARANJE.

Višji natakarija so ljudje, ki bi mogli veliko povedati in postali bi še posebno zanimivi, ako bi pripovedovali o doživljajih v sobah, ki so znane pod imenom »separirane«. Eden takih višjih natakarijev je pripovedoval nekemu zagrebškemu žurnalistu sledečo zanimivo prigodbo:

Plačilni natakari je vzbudil pozornost časnika zlasti vsled tega, ker je vedno zelo nervozno mahal pred seboj s svojim prtičem in v trenutku, ko ga ni nihče videl, mrmral sam s seboj ter stisnil potem zopet prtič pod ramo. Na časnika jevo prošnjo je potem plačilni natakari pripovedoval sledeče:

Nekoč je prišel v restavracijo mlad go spod s starejšo, globoko s pajčolanom zastrto damo in jo odvedel v »separee«. Naročil je prvovrsten obed in me prosil, naj ga pustim po serviranju v miru z damo. V takem slučaju se plačilni natakari vedno globoko prikloni in molči, čeprav si marsikaj sam pri sebi misli.

Pol ure kasneje je prišel ves razburjen, v restavracijo neki gospod, stopil takoj k meni in mi ponudil tisoč dinarjev, ako mu za trenutek posodim svoj natakarski prtič in dovolim, da servira v »separeeju« naročeno ribo. Oglédal sem si gospoda. Bil je eleganten, toda nenavadno razburjen. Blazen? Ogoľufan zakonski mož? Najbrže slednje, sem si mislil. Ali naj ga spustim v separee? Najbrže je grozil umor ali uboj. Vsekakor, gospod je ponujal tisoč dinarjev. Toda, kakor vedno pri »plačilnih« je končno odklonil tudi v meni zmagal ponos in sem odločno ponudbo. »Obljubljam vam«, je pripomnil nato neznan gospod, »da se ne bo zgodilo nič hudega. Serviral bom ribo in nik do me ne bo opazil. Takoj se bom vrnil. Zvišujem svojo ponudbo na 5000 Din. Pet tisoč! Pet tisoč! Pomislite!« Že sem

prišel pod vtisom tako sijajne ponudbe omahovati, ko mi je šinila v glavo sledeča misel: Gotovo mi bosta mladi gospod in globoko zastrta starejša dama ponudila še večjo vsoto, ako jima povem, kaj se mi je pripetilo. Trdno prepričan o tem, sem končno vsiljivega gospoda energično potisnil skozi vrata na cesto.

Nato sem odšel naglo z naročeno ribo v separee in z veliko obzirnostjo tako od daleč namigaval, v kako veliki nevarnosti sta bila mladi gospod in dama ter kako veliko uslugo sem jima izkazal. Stara dama se je skoro onesvestila, mladi gospod je prebledel. Bil je bleđ, kakor moj prtič. »Ali je imel gospod monokel?« je vprašala nato dama. — »Da, sem odgovoril!« — »Vi osel stari!« je nadaljevala potem dama v silni razburjenosti. — »Kompromitirali ste me strašno. Zakaj niste spustili gospoda v separee in zakaj niste vprašali vsaj mene? Gospod, ki se je zanimal za mene, je bil namreč moj mož in ta tu je moj sin, ki se je skregal z očetom in se mu nekaj časa ne sme pokazati pred oči. Vi bedak ste gotovo mislili, da je ta mladi gospod moj ljubček — in sedaj misli moj mož, ki je gotovo najljubosumnejši človek na svetu, da sem ga tu goľufala. In kakšne bodo lahko sedaj posledice vašega nepremišljenega postopanja?«

In dama, ki se je kar tresla od razburjenja, je zahtevala takoj račun. Dala mi ni niti pare napitnine in je naglo zapustila s svojim sinom lokal...

In imela je popolnoma prav, čisto prav, je še pripomnil gospod plačilni. Bil sem res osel, bedak, cepec, da mi ga ni para na svetu. In zamahnil je zopet divje s prtičem, ga potem zmečkal in nanj zavpil: »Ti nestvor nesrečni! Ob 5000 Din si me spravi!«

Princ, ki je dobil zaušnico

V Birminghamu na Angleškem je umrl nedavno v visoki starosti 88 let zdravnik dr. Henderson, svoječasno velik pretepač pred bogom. Henderson je bil namreč edini angleški državljani, ki je pokojnega slavnega angleškega kralja Edvarda VII. oklofutal, ne da bi bil za to kaznovan. Stvar pa se je pripetila na sledeči način:

Ko je bil poznejši kralj Edvard VII. še prestolonaslednik, je nekoč jahal ob obali pri Broadstairu. Bilo je to v času velikih počitnic. Na peščenih sipinah so se igrale trume otrok s svojimi stariši. Solnčili so se in gradili gradove. Naravnost starih vzbujajoči stolpi so se dvigali iz sipin, vmes pa so bili napravljeni nasipi in jezi.

Čisto nepričakovano je prijahal mimo na iskrem konju tedanji angleški prestolonaslednik in kmalu je bil eden od otrok zgrajenih gradov v razvalinah. Princ u je zgodila namreč nesreča in tega nikakor ni nameraval. Bil je to ravno grad, ki ga je zgradil mali Henderson, ki je bil daleč naokrog znan po svoji bojevitosti in neustrašenosti. In ta Henderson je izvršil potem v jezi in togoti v resnici nekaj mučnega. Maščeval se je namreč. Princ je pravkar razjahal, si ogledal škodo, segel v žep in hotel fanta bogato nagraditi za povzročeno mu škodo. Toda Henderson ni mogel več vzdržati. V tem trenutku je že počilo. Še predno se je dobro zavedel, je dobil princ krepko zaušnico. Vsi razven Hendersona so vedeli, kaj je ta napravil in so v strahu pričakovali, kaj se bo sedaj zgodilo. Toda princ — in to je bila njegova lepa gesta — ni dal niti glasu od sebe. Skočil je zopet na svojega konja in zdirjal naprej.

In ta predrzni William Henderson je postal kljub temu 88 let star.

88 jezikov

Je obvladal italijanski jezikoslovec Alfredo Trombetti, ki je umrl nedavno v Benetkah v starosti 62 let. Med kopanjem ga je nenadoma prijel krč v obeh nogah in prišel se je potapljati. Sicer so ga še živega potegnili iz vode, vendar pa je kljub temu kmalu umrl vsled oslabelosti srca. Trombetti je bil nedvomno eden največjih učenjakov na svetu na polju jezikoslovja, ker je popolnoma obvladal 88 jezikov. Bil je sin siromašnega delavca, ki je že v mladosti mnogo pretrpel. Že kot otrok se je naučil francoski od nekega dečka, s katerim se je igral. Sedem let star se je v štirih mesecih naučil nemški, s 14 leti pa je mogel že brez besednjaka čitati grške in latinske klasike. Od nekega potujočega Perzijskega, ki je v Bologni prodajal preproge, se je naučil perzijski in ni končal še 17. leto, ko je znal tudi že hebrejščino. Čez dan je delal kot brivski pomočnik in je študiral samo ponoči. Ko je dosegel 20 let, se je seznanil z znanim filologom Landonijem, s čegar pomočjo je mogel potem končati redne študije in tudi univerzo ter je postal star 30 let, profesor za semitske jezike, pozneje pa profesor za lingvistično filozofijo. Trombetti je spisal veliko delo, v katerem zastopa tezo, da so vsi jeziki na svetu medsebojno sorodni.

Kako težka je naša zemlja?

Ameriški »National Bureau of Standards« se bavi že več let z nalogo, da določi točno težo zemeljske krogle. Svede je to neposredno brez praktične vrednosti. Toda po teži zemlje bi mogli izračunati teže posameznih planetov in samega solnca. To bi pa bil znaten korak naprej v spoznavanju našega solnčnega sistema. Obseg zemlje je mogoče določiti z merjenjem, po obsegu pa se lahko izračuna tudi vsebina. Za izračunavanje pa mora biti znana tudi gostota vsebine. Toda zemlja sestoji iz tvarin različne gostote in je zlasti še nepoznana gostota vsebine sredine zemlje. V najnovejšem času so se pa nekatere znanstvene metode že tako izpopolnile, da se lahko gostota meri. Zemlja je takozvana gravitacijska konstanta, t. j. energija, ki jo imenujemo zemeljsko privlačno silo. S pomočjo osebnega izuma Karla Brauna je »National Bureau of Standards« po mučnih in dolgotrajnih poskusih izračunal pri lično težino zemlje, ki znaša šest tisoč trilionov ton.

Sport

Službeno iz sodniške sekcije.

V nedeljo sodijo: ob 9. uri na igrišču SK Maribora SK Železničar: SK Maribor mladine za pokal »Ilirije« gosp. Nemec (2×35). Ob 17. uri na igrišču SK Železničarja SK Svoboda: SK Železničar za Ilgerjev pokal g. Frankl. — Tajnik.

Jugoslavija - Madžarska — odgodoeno.

Kakor znano, je staval naš delegat na Dunaju predlog, da bi se meddržavna tekma Jugoslavija - Madžarska odigrala 18. avgusta. Zastopniki MLS sicer na ta termin niso definitivno pristali, obljubili pa so, da bodo podpirali predlog JNS-a. Sedaj pa javljajo iz Budimpešte, da sta se Ujpest in Rapid z Dunaja sporazumela, da odigrata 18. avgusta semifinale za srednjeevropski pokal. Ker nastopata dva odlična igralca Ujpesta — brata Vogl — v madžarski reprezentanci, je skoro gotovo, da MLS ne bo pristal na naš predlog.

Ali bo Hajduk uspel?

Protest splitskega Hajduka je vzbudil mnogo debatiranje v sportnih krogih. Beograjčani trde, da BSK v nobenem slučaju ne more izgubiti tekme, ker leži v zadevi Markovića krivda edinole na BLP. Marković se je namreč prijavil BSK pred 2 ali 3 mesecema. BLP se je pisмено obrnil radi verifikacije na SLP, ker pa ni dobil odgovora, je po osemih dnevih Markovića verificiral za BSK s pravom takojšnjega nastopa. Beograjski sportni krogi se sklicujejo na predhodno slučaj igralca Becića, ki ga je BLP na sličen način verificiral za Jugoslavijo. Takrat je JNS odločil v prilog Jugoslavije iz principielnega stališča, vendar s pripombo, da se podobni slučaj pri podsavezih ne smejo več dogajati. Zagrebški sportniki pa nasprotno trde, da fopot ne bo šlo preko § 10, na katerega je bil BLP pri slučaju Becića točno opozorjen. Pri ysey stvari pa prihaja v poštev še tretji moment: Izgleda namreč, da je Marković igral v Sarajevu v poletni sezoni 1928.—29. S tem nastaja vprašanje, ali spada savezno prvenstvo v pomladno prvenstvo ali ne. Ako bo JNS odločil v tem smislu, da ne spada savezno prvenstvo v pomladno sezono, potem bo Hajduk propadel. Zdi se, da je savez za drugo rešitev. Odločitev bo padla na današnji seji in jo vsi sportni krogi pričakujejo z velikim zanimanjem.

Nedeljski sodniki

za državno prvenstvo so: v Zagrebu Gradjanski - Jugoslavija g. Göbel, namestnik g. Nedoklan; v Splitu Hajduk - Hašk g. Braun, namestnik g. Vodišek.

Princ — delavec

Princa Louis Ferdinanda, vnuka bivšega nemškega cesarja Viljema, so poslali pred meseci v svet, da si razširi svoje obzorje. Princ je šel zelo rad na potovanje, vendar pa na največjo jezo svojih sorodnikov ni pokazal prav nobene volje, da bi se vrnil v očetovo hišo v Potsdam in zopet nadaljeval prekinjene študij. Nevolja je še narasla, ko je princ v Hollywoodu izjavil tamkajšnjim novinarjem, da namerava poročiti filmsko igralko Lily Damito. Do vrhunca pa je prikipelo ogorčenje, ko je sedaj prišla vest, da je zaposlen princ v Fordovih tvornicah v Detroitu kot navaden delavec.

Že v Nemčiji je princ ponovno izrazil željo, da bi rad vstopil v kako tovarno kot delavec, toda ogorčenje njegovih stricov, tet in drugih sorodnikov je bilo radi tega tako veliko, da svoje namere ni mogel nikdar izvršiti. Tako je odšel v deželo svobode, da lahko tamkaj, daleč od svoje domovine in sorodnikov, zadosti svojemu staremu stremljenju. Njegov korak je vzbudil pri ameriških novinarjih veliko pozornost. Vsak dan ga o prostem času oblegajo in hočejo od njega kake izjave. Še bolj pa se baje zanima zanj nežni spol in ni izključeno, da se vrne princ v Evropo še s kako dolarsko princesco.

Muzikant v zaporu.

Muzikant: »Ali ne bi smel vsaj svo kontrabas vzeti s seboj v zapor?«

Jetničar: »Kaj še, najprej boste odsvrili svoje tri dni!«

Papež Sikst V. — Mussolini srednjega veka

FAŠIZEM SKUŠA NAJTI SVOJE KORENINE V ZGODOVINI.

Fašistovski pisatelj Ugo Cuesta je izdal nedavno knjigo »Un Papa fascista«. V knjigi z že samoposebi senzacionalnim naslovom slika Cuesta rimskega papeža Siksta V. v luči fašizma in prihaja do zaključka, da je bil Sikst V. srednjeveški Mussolini s tiaro in ključ sv. Petra, pravcati fašist na papeškem prestolu.

Da fašizem na vse kriplje skuša najti svojo upravičenost in svoje korenine v zgodovini, je znano. Rimski nazivi posameznih oddelkov fašistovske milice, liktorski znak, volčica z Romulom in Remom, cesarska figura Benita Mussolinija, vse to še ni dovolj za dokaz zveze fašizma z zgodovino. Italijanom imponira historija, oni so narod muzejev in starin. Zato išče fašizem svoje predhodnike v Machiavelliju, Crispiju, Cavourju itd. Da bo pa nekdo iskal sledove fašizma celo v papežih, o tem menda Mussolini sam ni sanjal.

Cuesta v svoji knjigi »Un Papa fascista« (Papež fašist) dokazuje, da je bil pod težko tiaro Siksta V. fašistovski um, da je papež živel po fašistovski in da je njegova vlada bila fašistovska. Sikst V. je imel o svoji ulogi iste pojme, koje ima Mussolini o svoji. On je gledal fašistovski na politiko, zgodovino, diplomacijo in mednarodne odnose. V politiki je bil spreten kakor — duce. Podoben je Mussoliniju v sporu s Filipom II., v zvezi z Elizabeto Tudor, v borbi s Henrikom III., v simpatijah za Henrika IV. Rekonstruiral je svojo državo, položil temeljne principe države, uvedel, kakor Mussolini, neštene reforme, obnoviral je Rim, reformiral državno upravo, dvignil kulturo in industrijo itd. Tudi v temperamentu je bil sličen Mussoliniju. Trdnega značaja, nagel v akciji, velike energije in vztrajnosti, konkretne intuicije. Njegova morala je bila v vseh detaljih enaka Mussolinijevi fašistični morali: za moralne cilje je upotrebljal vsa politična sredstva.

Cuestova knjiga je naletela na velik interes v vseh onih krogih, ki brskajo po

zgodovini in starinah, pa tudi pri drugih, ki se divijo iz grobnih tišin Vatikana izkopanemu papežu iz srednjega veka, kateri je »imitiral« Mussolinija. Italijani imajo pač svoje posebnosti: na eni strani Kaligulove ladje na dnu jezera Nemi, na drugi strani fašistovske papeže iz srednjega veka.

Anekdote

O Karlu V. pripoveduje njegov zgodovinar, da je nekoč v naglici podpisal neko nepravilno dovoljenje in je opremil tudi z lastnoročnim podpisom. Ko je za to zvedel, je zahteval listino nazaj in jo je raztrgal z besedami: »Raje oškodujem svoj podpis kakor svojo vest.«

Na izzivalne govore španskega poslanca je odgovarjal francoski kralj Henrik IV. običajno enako energično. Nekoč mu je odgovoril: »Ako bi imel jaz veselje za potovanje, bi prisostvoval v Milanu maši, v Rimu bi zajtrkoval, v Napolju pa večerjal!« Toda španski poslanik je bil vsekakor duhovitejši in je kralju nato izjavil: »Pri tej litrosti bi lahko Veličanstvo še v Siciliji doživelo sicilijansko noč.«

Henrik IV., znan po svoji duhovitosti, hrabrosti in ljubavnih aferah, je snubil Gabrielo d'Estre, ženo vojvode Bellegarde, ki je bil slovit po svoji ljubosumnosti. Bellegarde bi rad večel, v kakem položaju je in se je skrtil pod Gabrielino posteljo, ko je ta pričakovala poset kralja. V sredini sobe je bila miza, pri kateri sta se zaljubljenca zabavala. Henriko oko pa je naglo zasačilo svojega tekmeča. Kralj je parkrat pomežiknil, potegnil potem kos pečenke in eno omeleto s krožnika in vrgel oboje pod posteljo z besedami: »Opoldne mora vsakdo dobiti kak prizgizek.« In to je tudi popolnoma odgovarjalo svetovnemu naziranju tega kralja, ki je za nedeljo želel vsakemu kmetu diščanca v loncu.

Mihael Zevaco

Beneška ljubimca

Zgledinski roman iz starih Benetk 114

Nepopisen izraz divje radosti je pokrival razbojni-kovo obličje.

V tej minuti je zares okušal najpopolnejšo srečo, ki jo je kdaj spoznal v svojem življenju.

Naenkrat pa je začul na dnu kleti zamolkel šum.

Nasmehnil se je.

V tem trenutku se je Bartolo vrnil rekoč:

»Zdaj je poskrbljeno, da bo Skalabrino imel kaj piti!«

Sandrigo mu je mignil, da naj molči in je prisluhnil, kakor da bi se hotel naslajati z zdihljaji nesrečneža in z vsemi glasovi njegovega krutega smrtnega boja.

Čez pol ure je vprašal:

»Koliko časa pa traja to?«

»Običajno mineta dve uri in pol, preden zalije voda vso klet.«

Nato nista izpregovorila ničesar več.

Sandrigo je obležal na pokrovu in vse venomer po-slušal.

Bartolo je sedel pri mizi in ga gledal.

Težko molčanje je vladalo v tej izbi, ki jo je raz-svetljevala mrkla luč majhne oljne svetilke.

Naposled, proti trem zjutraj, je Sandrigo vstal.

Vsak šum je bil potihnil.

Zdaj je prišel tudi Enooki; prisluhnil je, vstal bleđ kakor zid in izpregovoril:

»Končano je!...«

In Sandrigo je ponovil zamišljeno:

»Da, končano je!...«

XXXVII.

Velika kurtizana.

Sandrigo je zapustil izbo skozi vrata v njenem o-zadju ter se napotil po stopnicah, ki so vodile v edino nadstropje, ki je ležalo nad brlogom Bartola Enookega. To prvo nadstropje se je delilo v več sob, ki so odpi-rale svoja vrata vse na isti hodnik.

Razbojnik se je ustavil pred enimi izmed njih, sklo-nil se in prisluškoval dolgo časa, pritiskaje uho h klju-čavnici. Noben šum ni dosegel njegovega ušesa.

»Spil« je zamrmral sam zase.

Nato je vstal; nekaj minut se je zdelo, da se obo-

taavlja, kakor da se vrši v njegovi duši hud notranji boj.

Gotovo je bil Sandrigo bolj računar kakor pa vdan svoji strasti.

Kajti premagal se je, stopil v sosednjo sobo in se vrgel oblečen na posteljo, kjer je takoj zaspal težko spanje.

Velik dan je bil že, ko se je Sandrigo prebudil. Po-mislil je:

»Dogodek sinočne noči me je utrudil bolj kakor cel dan boja. Res, rajši bi se ga bil iznebil s krepkim sun-kom bodala. Moža se čutim samo tedaj, kadar držim v roki svoje dobro, krepko, svetlo in nabrušeno bodal-ce... Ono se leskeče, jaz pa čutim, da se tudi moje oči leskečejo kakor ono. In takrat gorje tistemu, ki mi stopi naproti, berič ali neprijatelj! Kri mi zavre, žile na čelu se mi napno in srce mi utripa od radosti nad borbo. Nasprotnik se postavi... pozor! Zdaj su-nem, on odbije udarec. Aha, zdaj je zadet! In ko brz-gne iz rane rdeča kri, se čutim kar opojenega ter bo-dem, še enkrat, in še in še, kakor pijan...«

Nasprotnik obleži pred mojimi nogami kakor dobro zaklana kura... in jaz nisem truden... najrajši kar nadaljujem, če je še kaj posla! To noč pa... Oh, ta vrata v tleh! Ta temna luknja, to zlovesče goltanje vo-de, ki jo je napolnjevala, in to grgranje, to hropenje, ki ga slišim še vedno! Ah slišal ga bom do svoje smrti!«

Srdito je stresel glavo; njegov obraz je bil bleđ ka-kor prt.

Nato je skočil iz postelje ter se začel oblačiti z naj-večjo skrbjo; nadel si je najbogatejša oblačila, ki jih je imel, nališpal se z dragim kamenjem ter si naposled o-pasal meč, ki je prejšnje čase gotovo brenketal ob steg-nu kakega plemenitaša.

Med tem poslom so se obračale njegove misli v drugo smer, dasi niso postale nič manj strastne in raz-burjene.

Sandrigo je bil ognjevit človek v zločinu prav tako kakor v ljubezni.

Ko je bil oblečen, se v ničemer ni razlikoval od ka-teregakoli bogatega Benečana svoje dobe. Ni mu manj-kało naravne elegance in vzlic naivni pretiranosti svo-jega lišpa je mogel veljati za lepega kavalirja.

Odhajaje je še enkrat obstal pred vrati, kjer je sino-či prisluškoval.

Zdelo se je, da ga zopet popada ista skušnjava.

Že je iztegnil roko, da bi odrinil krepki zapah, ki je

zapiral ta vrata od zunaj. Toda v istem hipu je zmajal z glavo in odšel.

Pol ure kasneje je stopil v vojvodsko palačo.

In človek bi dejal, da ni bilo izmed najmanj čuđ-nih prizorov tega nemirnega časa, videti tega bandita, ki je bil že toliko časa izobčen in izven varstva zako-nov, Sandriga, na čigar glavo je bila razpisana nagra-da, kako je mirno stopil v palačo najvišjega državnega poglavarja.

Ne da bi se mu poznala kakšna zadrega, je prehodil prostorene dvorane, kjer so čakali poslaniki, hodili čast-niki, visoki uradniki in velikaši.

Izročil je nekemu lakaju pismo, ki ga je imel pri sebi, sedel na bližnjo klopi ter potrpežljivo čakal odgo-vora.

Čakanje je trajalo dve uri, preden ga je prišel isti la-kaj poklicat ter ga odvedel v kabinet, kamor smo ne-davno spremili Bema in Aretina.

Dož Foscari je sedel tam za mizo, razkošno v svoj enostavnosti: njene noge, delo spretnega umetnika-rez-barja, so predstavljale beneškega leva z razprostrtimi krili.

Foscari se je skoraj brezbrizno ozrl na svojega o-biskovalca.

»Gospod,« je dejal, »poslali ste mi pismo, v katerem vas naš veliki inkvizitor Dandolo priporoča naši naklo-njenosti.«

Foscari, ki je v nenavzočnosti beneških patricijev hlinil največjo skromnost, je kazal vedenje in govorico samodržca, kadar je na samem govoril s kakim tuj-cem.

Nadaljeval je:

»Toda po čudni pomoti je v tem pismu, ki vas pri-poroča tako nujno, pozabljeno«

»Moje ime, kaj ne da visokost.«

»Tako je,« je dejal dož začuden. »In reči vam mo-ram, da vas brez iskrenega prijateljstva, ki me veže z velikim inkvizitorjem, ne bi bil sprejel.«

Foscari ni maral povedati, da je to izpuščenje, ki je sam uganil, da je prostovoljno in nameravano, narobe, še podnetilo njegovo radovednost.

»Jaz sam,« je povzel Sandrigo, »sem prosil gospo-da Dandola, naj ne navede mojega imena, ker sem se bal, da me tako ne bi pustili pred vas. Dovolite mi torej da se sam imenujem.«

Dož je pokimal.

(Nadaljevanje sledi).

Šivilje za moško perilo

se sprejmejo. Tovarna perila F. Ver-dnik, Aleksandrova cesta 55. 1669

Kavarniško blagajničarko

tudi začetnico, išče za takoj Velika ka-varna, Maribor. 1680

Upokojenec

brez otrok, ki se nekoliko razume na vrtnarstvo, dobi mesto s prostim sta-novanjem (soba s štedilnikom). Po-nudbe na upravo »Večernika« pod »Upokojenec«. 1681

Restavracija »Vetrinjski dvor«.

V soboto, nedeljo predpoldan in po-poldan ter ponedeljek zvečer koncert. Za obilen obisk se priporoča H. Kosič. 1686

Zakonski par brez otrok

išče stanovanje 2 sob in kuhinje v sre-dini mesta za takoj ali pozneje. Po-nudbe pod »Stan« na upravo »Večer-nika«. 1675

Učenko,

ki je dovršila tri razrede meščanske šole se sprejme v trgovini M. Schram. Aleksandrova c. 11. 1684

Prodaj jedilno sobo.

Naslov v upravi lista. 1683

Gospodična,

zmožna slovenščine in nemščine ter stroje-pisja, z lepo pisavo in dobra računarica se sprejme. Pismene po-nudbe pod »Pisarna« na upravo »Ve-černika«. 1643

Prav te dni

dobil izborni vince iz Pekar od gosp. Ferdo Babiča, obl. šol. nadzornika. — Restavracija »Vetrinjski dvor«, Hinko Kosič. 1687

Koncert v Kavarni Park,

vsaki dan in ob vsakem vremenu. Ru-ski kvartet s petjem. 1682

Učenec iz boljše družine,

s 4 razr. sred. šole se takoj sprejme. Julio Meinl, Maribor, Gosposka ul. 7. 1635

Sobo-in črkostikanje

izvršuje po ceni, hitro in okusno Fra-njo Ambrožič, Grajska ul. 2. 2231

Oddam takoj

lepo sobo s prostim vhodom. Trg Svo-bode 3 II, levo, vrata 14. 1662

Led na drobno se oddaja

dnevno od 6—8 ure. Volkmajerjeva ul. 5. 1446

Dajte avtomobile,

motorje in kolesa strokovnjaku v po-pravilo. Vozili bode te potem sigurno in brez defektov. Popravila se izvršujejo točno in po brezkonkurenčnih cenah. Brata Komel, mehanična delavnica, Aleksandrova c. 169. 848

Močno podolgaste mlizo

in stroj za mlenje barve kupim. Go-spojna ulica 2 I. desno. 1667

Praktikantinja

za pisarno veletrgovine iščemo. Po-nudbe na upravo lista pod »A. U. 1929« 1664

Iščemo neodvisno inteligentno žensko

za posebno zaupno delo, tudi kratka odpotovanja potrebna. Ponudbe na u-pravo lista pod »F. K. L. 1929«. 1665

Izdelovatelj kočij in ličar

išče učenca. Vprašati v Gosposki ulici št. 2 I. desno. 1668

Sprejem takoj na stanovanje

in hrano eno ali dve osebi. (Separirana soba). Praprotnikova 202. 1666

Sandale vseh velikosti,

šivane kakor tudi damske, moderne sandale najboljše kupite ali naročite po meri v Mehanični delavnici čev-ljev in sandalov, Vrtna ul. 8, Maribor.

Škatlje

v vsaki velikosti in kakovosti izdeluje najboljše, najhitreje in najceneje Foto-Kompanija, Maribor, Gregorčičeva ul. št. 12. 1086

PRINCESKO

ZVEZDANKO

KIS

ZVEZEK LIČNO VEZAN 12 DIN PRI

UPRAVI „JUTRA“
IN „VEČERNIKA“

MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 13

KIS ZA VLAGANJE

kumarc in drugo, vinski kis, špirit, vse vrste likerjev, tropinovec, droženko, slivovko, rum, konjak itd. Na drobno! dobite po zmernih cenah edino pri trvdki Na debelo!

JAKOB PERHAVEC, MARIBOR, GOSPOSKA 9

tovarna za izdelovanje dezernih vin in sirupov.

1501

Izdaja Konzorcij »Jutra« v Ljubljani: predstavnik izdajatelja in urednik: Fran Brozovič v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik Stanko Detela v Mariboru.